

Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu

Soveltamisohje x.x.2019 alkaen

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

LUONNOS

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä yhtymähallitus

xx.xx.2019 § 00

Sisällys

1 TAVOITE JA TARKOITUS.....	3
2 JÄRJESTÄMISVASTUU.....	3
3 MYÖNTÄMISEN PERUSTEET	3
3.1 Vaikeavammaisuus.....	3
3.2 Toissijaisuus.....	4
3.3 Kuntalaisuus.....	4
4 MYÖNNETTÄVÄT MATKAT	4
4.1 Työ- ja opiskelumatkat	4
4.2 Asiointi- ja vapaa-ajanmatkat.....	4
4.3 Matkustusalue	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.4 Yhdensuuntainen matka ja odotusajat.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.5 Saattaja ja muut mukana matkustavat henkilöt.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.6 Palvelulisä ja avustamislisä – muokataan tarvittaessa kilpailutuksen mukaisiksi	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.7 Omavastuuosuus.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4.8 Taksikortti ja kuljetusten tilaaminen - muokataan kilpailutusasiakirjojen mukaiseksi.	6
4.9 Taksimatkojen vapaaehtoinen yhdistäminen ja oikeus vakiotaksiin	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5 PALVELUN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.1 Palvelun hakeminen	7
5.2 Palvelutarpeen arviointi.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.3 Päätös.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5.4 Kuljetuspalveluoikeuden päättyminen.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6 OHJEIDEN VASTAINEN PALVELUJEN KÄYTTÖ	8
Ohjeisiin liittyvää lainsäädäntöä.....	9

1 TAVOITE JA TARKOITUS

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun tavoitteena on edistää vaikeavammaisten kuntalaisten tasa-arvoa, toimintamahdollisuuksia, omatoimista suoriutumista ja edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Kuljetuspalvelun avulla vaikeavammaiselle henkilölle järjestetään liikkumismahdollisuus kohtuullisin henkilökohtaisin kustannuksin.

Kuljetuspalvelu on joukkoliikennettä korvaavaa palvelua vaikeavammaiselle henkilölle.

2 JÄRJESTÄMISVASTUU

Kunnan on järjestettävä vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen. Vammaispalveluasetuksen 4-6 §:n mukainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu vaikeavammaisille henkilöille, joilla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät voi vammansa tai sairautensa vuoksi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua voi hakea asiointi- ja vapaa-ajan matkoihin ja työ- ja opiskelumatkoihin. Järjestettävien palveluiden ja tukitoimien tulee tukea vammaisen henkilön omatoimista suoriutumista.

Ensisijaisen lainsäädännön perusteella myönnettäviä kuljetuspalveluja ja -tukia ovat mm. Kelan maksamat korvaukset hoidosta, tutkimuksista ja kuntoutuksesta aiheutuvista matkakustannuksista, koulukuljetukset sekä sosiaalihuoltolain perusteella järjestetyt liikkumista tukevat palvelut.

Kuntayhtymän velvollisuutena on huolehtia siitä, että vammaisille henkilöille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kuntayhtymän kunnissa esiintyvä tarve edellyttää. Kuljetuspalveluja niihin liittyvine saattajapalveluineen kunnan tulee järjestää vaikeavammaisille henkilöille määrärahoista riippumatta.

3 MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu voidaan myöntää, mikäli kaikki (3.1–3.3) ehdot täyttyvät.

3.1 Vaikeavammaisuus

Kuljetuspalveluja voidaan myöntää vaikeavammaiselle henkilölle, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Sairauden tai vamman, josta kuljetustarve johtuu, tulee olla pitkäaikainen. Pitkäaikaisuudella tarkoitetaan lähtökohtaisesti yli vuoden kestävästä vammasta tai sairaudesta johtuvaa toimintakyvyn rajoitetta.

3.2 Toissijaisuus

Kuljetuspalvelu voidaan myöntää hakijalle, joka ei saa vastaavaa palvelua muun ensisijaisen lain nojalla tai hänen saamansa palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia.

Kuljetuspalvelua käyttävän henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuvat sairaala-, poliklinikka-, terveyskeskus- tai kuntoutusmatkat korvataan Kelan sairausvakuutuksen tai muun kuntoutuslainsäädännön kautta. Vaikeavammaisen lapsen koulukuljetukset järjestetään perusopetuslain mukaisesti.

3.3 Kuntalaisuus

Kuljetuspalvelun myöntää Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymä hakijan kotikunnan ollessa Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen tai Tuusula.

4 MYÖNNETTÄVÄT MATKAT

4.1 Työ- ja opiskelumatkat

Kuljetuspalvelu myönnetään välttämättömiin työ- ja opiskelumatkoihin yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Hakijan tulee tarvittaessa esittää työ- tai opiskelutodistus. Opiskeluksi katsotaan peruskoulun jälkeinen opiskelu, joka tähtää tutkintoon, johtaa ammattipätevyyden suorittamiseen tai edistää työllistymistä.

Välttämättömillä työhön tai opiskeluun liittyvillä matkoilla tarkoitetaan matkoja asunnon ja työ- tai opiskelupaikan välillä. Samassa oppilaitoksessa opiskelevien asiakkaiden matkoja voidaan yhdistää yhteiskuljetuksiksi, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

4.2 Asiointi- ja vapaa-ajanmatkat

Kuntayhtymän on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle työ- ja opiskelumatkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asiointimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen ja virkistuksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeellisiin, jokapäiväiseen elämään kuuluviin kuljetuksiin.

Asiointi- ja vapaa-ajan matkojen tarkoitus ja kohde ovat vaikeavammaisen henkilön itsensä harkittavissa ja päätettävissä. Asiakkaalla on oikeus päättää, mihin matkat kuljetuspalvelualueen sisällä suuntautuvat.

Asiointi- ja vapaa-ajanmatkoja myönnetään hakijan tarpeen mukaisesti. Mikäli asiakas hakee enempää kuin 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, hänen tulee esittää yksilöllinen selvitys tarpeesta. Myönnettyjen matkojen määrä perusteluineen kirjataan kuljetuspalvelusta tehtyyn päätökseen. Velvollisuus järjestää kuljetuspalveluja määräytyy kuukausikohtaisesti. Käyttämättömiä matkoja ei ole oikeutta siirtää seuraaville kuukausille käytettäväksi.

4.3 Matkustusalue

Jokapäiväiseen elämään kuuluvia matkoja ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin ulottuvat matkat.

Asiointi- ja vapaa-ajanmatkoja myönnetään

1. asiakkaan asuinkunnan
2. asiakkaan asuinkunnan maantieteellisten naapurikuntien sekä
3. Keski-Uudenmaan Sotekuntayhtymän alueelle.

Viranhaltijan yksilöllisellä harkinnalla voidaan matkoja myöntää poikkeavalle matkustusalueelle tai pääkaupunkiseudulle. Perusteluna voi olla esim. asiakkaalle tärkeä harrastus tai luottamustoimi, johon ei ole mahdollisuutta asuin- tai lähikuntien alueella. Näistä perusteluista ohjeistetaan tarkemmin erillisessä asiakasohjeessa.

Asiakkaan hakemuksesta osa matkoista voidaan siirtää käytettäväksi muussa kunnassa, jos siellä sijaitsee esimerkiksi kesäasunto, tai jossa muuten viettää pidempiä aikoja.

Jos asiakas asuu kunnan tekemään palvelupäätökseen perustuen mainittujen kuntien ulkopuolella, noudatetaan matkojen alueellisessa rajauksessa pääsääntöisesti kyseisen asuinkunnan soveltamisohjeen mukaista rajausta.

4.4 Yhdensuuntainen matka ja odotusajat

Yhdensuuntainen matka on matka tilausosoitteesta, josta asiakas nousee kyytiin, pääteosoitteeseen, jossa asiakas nousee kyydistä pois.

Kuljetuspalvelukortilla korvattava matka on aina yhdensuuntainen. Matkat tulee tehdä suorinta reittiä käyttäen. Paluu kotiin tai muuhun asiointikohteeseen on toinen matka ja myös siitä maksetaan omavastuu.

Matkan aikana sallitaan lyhyt enintään 15 minuutin pysähdys esimerkiksi pankkiautomaatilla asiointia varten. Matkan alussa tai sen pääteosoitteessa tapahtuva odotus ei sisälly matkan hintaan, vaan asiakas maksaa odotuksen itse.

4.5 Saattaja ja muut mukana matkustavat henkilöt

Taksissa voi asiakkaan lisäksi matkustaa saman matkan yksi asiakkaan mukana matkustava aikuinen (saattaja, avustaja tai omainen) maksutta ilman omavastuuosuutta. Kuljetuspalveluasiakas maksaa omavastuuosuuden.

Asiakkaan alaikäiset lapset saavat matkustaa samassa taksissa maksutta ilman omavastuuosuutta.

Taksin kyytiin voi ottaa lisäksi muita asiakkaan mukana matkustavia henkilöitä. Muilta henkilöiltä peritään omavastuuosuus. Mukana matkustavista henkilöistä ilmoitetaan taksia tilatessa.

4.6 Palvelulisä ja avustamislisä

Asiakkaalle voidaan myöntää oikeus taksin perimään palvelulisään. Oikeus palvelulisään on, jos asiakas tarvitsee matkan yhteydessä avustamista, joka poikkeaa taksinkuljettajan tavanomaisesta palvelusta. Tällaista avustamista voi olla mm. noutaminen sisältä asunnosta tai saattaminen sisälle asiointikohteeseen. Oikeus palvelulisään kirjataan asiakkaan palvelupäätökseen. Kuljettaja veloittaa myönnetyn lisän vain palvelun/avustamisen toteutuessa. Palvelulisän suuruuden määrittelee kuntayhtymä.

Mikäli mukana ei ole saattajaa, taksinkuljettaja voi toimia saattajana 15 minuuttia yhtä matkaa kohden matkakohteessa esimerkiksi kaupassa (odotustaksalla).

Jos asiakkaalle on myönnetty invataksin käyttöoikeus (hissillinen taksi), voi invataksi periä invataksilisän. Invataksilla on oikeus porrasvetolisään, jos matkaan liittyy asiakkaan vetämistä pyörätuolissa vähintään neljän yhtäjaksoisen portaan verran tai käyttämällä porraskiipijää määränpään pääsemiseksi. Invataksilisän ja porrasvetolisän määrittelee kuntayhtymä.

4.7 Omavastuuosuus

Asiakas maksaa taksimatkasta kuntayhtymän vuosittain vahvistaman omavastuuosuuden. Omavastuuosuus vastaa alueella käytettävissä olevaa julkisen liikenteen maksua tai muuta siihen verrattavissa olevaa kohtuullista maksua. Alaikäisten omavastuuosuus on sama kuin julkisen liikenteen lastenlipun hinta. Asiointi- ja vapaa-ajanmatkojen omavastuuosuuden asiakas maksaa suoraan taksille.

Omavastuuosuus määräytyy kaksiportaisesti: matkat asuinkunnan sisällä, naapurikuntiin ja kuntayhtymän alueelle suuntautuvat matkat sekä pääkaupunkiseudulle suuntautuvat matkat.

1. Kuntayhtymän alue ja asuinkunnan maantieteelliset naapurikunnat: halvin kuntayhtymän alueella käytössä oleva sisäisen liikenteen lippu
2. Pääkaupunkiseutu: HSL-lippuhinnoittelun mukaisesti

Nurmijärven asukkaille Espoo ja Vantaa ovat naapurikuntia ja Tuusulan asukkaille Vantaa on naapurikunta, jolloin omavastuuosuudet määräytyvät kohdan 1 mukaisesti.

Työmatkojen omavastuu määritellään yksilöllisesti. Omavastuuosuus on saman suuruinen kuin vastaavan pituisen matkan ja matkamäärän maksu julkisessa liikenteessä, esim. 30 päivän matkalippu. Opiskelumatkojen omavastuuosuus vastaa Kelan myöntämän koulumatkatuen omavastuuosuutta. Työ- ja opiskelumatkojen kuukausittaisen omavastuuosuuden kunta laskuttaa asiakkaalta jälkikäteen.

4.8 Taksikortti ja kuljetusten tilaaminen

Taksimatkoja varten asiakas saa taksikortin tai vastaavan tunnistein, jolla maksu suoritetaan takssissa. Kortti ja tunniste ovat henkilökohtaisia ja vastuu niiden käytöstä on kuljetuspalvelun saajalla itsellään. Matkustajan on oltava kortin tai tunnistein haltija. Korttia tai tunnistetta ei saa luovuttaa toisen henkilön käyttöön tai taksille taksin suorittamaa asiointia varten.

Taksi tilataan kuntayhtymän määrittämällä tavalla. Asiakkaat saavat tilaamisesta erillisen ohjeen.

4.9 Taksimatkojen yhdistäminen sekä oikeus vakiotaksiin ja yksilötaksiin

Tavoitteena on lisätä kuljetuspalveluissa matkojen yhdistämistä yhden tai useamman kuljetuspalvelun käyttäjän kanssa hyödyntäen yhteiskuljetuksia ja kutsutakseja. Tällöin kaikki matkustajat käyttävät omaa taksikorttiaan tai muuta tunnistettaan ja jokaiselta kuluu yksi kuljetuspalvelumatka, mutta kenenkään ei tarvitse maksaa matkasta omavastuusuutta. Kuljetuspalvelumatkat yhdistetään aina kun se on tarkoituksenmukaista.

Vakiotaksioikeus voidaan myöntää erityisin perustein henkilöille, jotka jostakin erityisestä syystä (esim. terveydellisistä tai työmatkojen poikkeuksellisuuteen syistä) tarvitsevat vakituisen taksinkuljettajan matkoille. Oikeus vakiotaksiin kirjataan kuljetuspalvelupäätökseen.

Yksilötaksioikeus voidaan myöntää erityisin perustein henkilöille, jotka jostakin erityisestä syystä (esim. terveydellisistä tai matkojen poikkeuksellisuuteen liittyvistä syistä) tarvitsevat oikeuden matkustaa yksin. Tällöin kyytiä ei yhdistellä. Oikeus yksilötaksiin kirjataan kuljetuspalvelupäätökseen.

5 PALVELUN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO

5.1 Palvelun hakeminen

Palvelua haetaan kirjallisesti Keski-Uudenmaan Soten kuljetuspalvelujen hakemuslomakkeella. Palvelun tarve voi tulla esiin myös muun tuen tarpeen arvioinnin tai asiakas-/palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä, jolloin erillistä kirjallista hakemusta ei tarvita.

Hakemukseen tulee liittää tarvittavat lausunnot, mm. lausunto vamman tai sairauden aiheuttamasta toimintahaitasta. Liitteitä ei tarvita, jos nämä tiedot ovat jo päätöksentekijän käytettävissä eikä niissä ole tapahtunut muutoksia. Vammaispalveluista saa tietoja hakemuslomakkeista ja hakemukseen liitettävistä lausunnoista.

Mikäli hakemus on puutteellinen, vammaispalvelut varaa hakijalle kohtuullisen määräajan täydentää hakemusta ja ilmoittaa hakijalle, minkä vuoksi täydennystä pyydetään. Jos hakemusta ei ole määräaikaan mennessä täydennetty, asiasta tehdään päätös käytettävissä olevien tietojen perusteella. Mikäli hakija tarvitsee lisää aikaa hakemuksen täydentämiseen, se voidaan myöntää hänelle perustellusta syystä, esim. hakemukseen tarvittavan asiakirjan tai lausunnon saamisen viivästyttämisestä. Hakemuksen täydentämiseen asetetaan uusi määräaika.

5.2 Palvelutarpeen arviointi

Kuljetuspalvelun tarve arvioidaan yksilöllisesti. Arviointi perustuu tietoihin hakijan vammasta tai sairaudesta, liikkumisen rajoitteista, alentuneesta toimintakyvystä sekä elämäntilanteesta ja elinympäristöstä. Palvelutarpeen arvioinnin tekee työntekijä, joka tarvittaessa laatii myös asiakas- tai palvelusuunnitelman yhdessä asiakkaan kanssa. Palvelutarpeen arviointi tulee aloittaa viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemän arkipäivän kuluessa asian vireille tulosta.

5.3 Päätös

Päätöksen palvelusta tekee Keski-Uudenmaan soten toimintasäännössä määrätty viranhaltija. Viranhaltija voi käyttää päätöksenteon tukena monialaista työryhmää. Asiakas saa kirjallisen päätöksen muutoksenhakuohjeineen.

Enimmäisaika päätöksen tekemiselle on kolme kuukautta siitä, kun asiakas tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua koskevan hakemuksen. Määräajasta voidaan poiketa, mikäli asian selvittäminen vaatii erityisestä syystä pitemmän käsittelyajan. Esimerkiksi vamman tai sairauden harvinaisuus voi pidentää palvelutarpeen selvittämiseen tarvittavaa aikaa.

Kuljetuspalvelua koskevat päätökset tehdään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviksi ja erityisin perustein määräaikaisiksi. Päätös tarkistetaan, jos asiakkaan toimintakyky tai muut kuljetuspalveluun vaikuttavat olosuhteet muuttuvat.

Palvelu myönnetään hakemuskuukauden alusta lukien. Ennen päätöstä ja taksikortin käyttöön saamista suoritettujen matkojen kustannukset voidaan korvata hakijalle alkuperäisiä kuitteja vastaan.

5.4. Muutoksenhaku

Asiakkaan on mahdollista hakea saamaansa päätökseen oikaisua toimittamalla oikaisuvaatimuksen Keski-Uudenmaan soten yksilöasiainjaostoon 30 vuorokauden kuluessa. Muutoksenhaku-aika alkaa siitä, kun asiakas on saanut tiedon päätöksestä sitä päivää lukuun ottamatta. Päätös katsotaan saadun tiedoksi seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi.

Mikäli yksilöasiain jaosto pitää viranhaltijan päätöksen ennallaan, asiakas voi hakea päätökseen muutosta hallinto-oikeudesta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa tietyin rajoituksin korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

5.5 Kuljetuspalveluoikeuden päättyminen

Oikeus kuljetuspalvelujen käyttöön päättyy, jos asiakas muuttaa Keski-Uudenmaan sotealueen ulkopuolelle tai päätöksen voimassaolo lakkaa. Mikäli asiakas muuttaa kuntayhtymän sisällä, tulee hänen olla yhteydessä palvelun myöntäjään uuden matkustusalueen määrittämiseksi.

6 OHJEIDEN VASTAINEN PALVELUJEN KÄYTTÖ

Kuljetuspalvelun käyttöä seurataan. Asiakkaalla on velvollisuus noudattaa annettuja ohjeita. Muutoksista tulee ilmoittaa kuljetuspalvelupäätöksen tehneelle viranomaiselle. Vammaispalvelut pyytävät tarvittaessa palvelun käyttäjältä lisäselvityksiä tehdyistä kuljetuspalvelumatkoista.

Ohjeiden vastaisesta käytöstä voi seurata kuljetuspalvelukortin sulkeminen määräajaksi. Mikäli kuljetuspalvelun ohjeiden vastaista tai vilpillistä käyttöä todetaan, korvatut matkakustannukset peritään takaisin ja/tai siirrytään kuljetuspalvelun järjestämiseen korvaamalla matkat kuittia vastaan jälkikäteen.

Toistuvat palvelun väärinkäytännöt annetaan viranomaisten tutkittavaksi.

Ohjeisiin liittyvää lainsäädäntöä

- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 759/1987
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992

LUONNOS